

ODŁOG (18) *sb m*

Pierwsze o jasne; -óg, -og-.

sg N odłóg (3); -óg (1), -(o)g (2). \diamond [*G* odłogu.] \diamond *I* odłogiem (15), [odłogim]; -em (5), -(e)m (10). \diamond [*pl G* odłog(o)w. \diamond *I* odłogami.]

Sł stp brak, Cn notuje, Linde XVI – XVIII w.

1. *Rola nie uprawiana przez jakiś czas; novale, novalis Mącz, Calep. Cn; vervactum Calep, Cn; inarata terra, novalis ager, requietum arvum, requietus ager, squalentia arva, squalentes campi, veteretum Cn (18):* Novalis, et hoc Novale, Nowo dárta rola álbo odłóg/ To yeft rola która odłogiem leży. przez roky á przez roki bywa síána. *Mącz* 251d; *Calep* 704b, 1116a; [Iáko gdy rola po oránium leży rok álbo fześć/ mniej álbo więcej/ to będzie odłóg/ iż się ziemiá odleży ták długo iáko która potrzebuie/ áby tym rodzáynieyfa była. *Cresc* 1571 101].

Zwrot: »odłogiem leżeć, leżący« [*w tym: eliptycznie* (1)] [*szyk zmienny*] (4:1): *Novello, Drę/ Orzę* nowiny Rolą odłogiem leżącą wzoriwam *Mącz* 251d, 251d, 372a; gdzie mieysća ták fuché/ gdzie prze fuchość drugdzie odłogiem ziemiá/ zátym y puftynie/ tylko bestijam á ptáftwu mieszkániem ieft włáfnym. *Oczko* 7v; Iuz fię báwi frántoftwem y fwoim náłogiem Kárczemnym; rola będzie leżała odłogiem. *KlonWor* 41.

[*Wyrażenie:* »odłogim położony«: Drugi staw pod dworem, odłogim położony dla pastwiska, w który by się mogło wsadzić kóp 20. *LustrSand* 14.]

Przen: Zaniechanie wszelkiego działania (10) :

Zwroty: »odłogiem leżeć« = *nic nie robić* (1): *Przymiérze ftánowić z nieprzyiaćielem: woyny zániechywác: odłogiem prózno domá leżeć: wśyftko to fą pożytki włáfné OrzJan* 48.

»odłogiem leżeć, leżący, [zostać]« = *być zaniedbanym, nie używanym, nie stosowanym* [*szyk zmienny*] (4:1): *RejZwierz* 50v; á krzywdá bogá w troycy iedyne⁸⁰ y kościoła powfzechnego/ [...] ták odłogiem leżáca áni ich fnađz obeydzie. *CzechEp* 164; Drugi raz nie wywabifz/ iédz fám w drógę z Bogiem/ Bo po téy fórze miélfzek mój leży odłogiem. *PudłFr* 34; zátzymáły náwet záczté *studia* y *conatus* wielkie kościołowi Bożému y oyczyźnie potrzebne/ które/ *proh dolor*, w káćie odłogiem leżá. *JanNKar* A3v; Więc oné ftáré [*konstytucyjé*], które tych wieków iákoby odłogiem leżá próznuiąc, poniekad fą porządzone *SarnStat* *7; [ále gdy tá rzecz była do Seymu odłożona/ potem odłogiem áz dotąd zoftála. *BielKron* 1597 606 (*Linde*)].

»odłogiem odbiegać, położyć, puścić, zostawić« = *poniechać, zaniedb(yw)ać* (1:1:1:1): *CzechEp* 216; Abych [...] oney [*rzeczy*] iáko wielkies y powážney/ płocho imo fię nie pułzczał/ áni iey ták odłogiem odbiegał. *CzechEpPORz* *2; Przetoż niehcąc przedsię tego odłogiem położyć/ y ták zgoła milczeniem te⁸⁰ zbyć [...]. Przyłożyłem fię do tego pilnymi namowámi fwymi/ áby ten/ przeciw ktoremu miánowicie I.M.X.K. vrobił Wędzidło fwe/ ná to odpifał *CzechEpPORz* *4; Ale odłogiem infze rzeczy zoftáwiwfzy, Co działáią dzieći mé, ná to mi odpowiedz *CiekPotr* 81; [żeby waśni fpolne odłogiem położywfzy/ ábo więc ná czás iáki záfweśiwfzy/ przeciwko fpolnemu nieprzyiaćielowi fpolnie fobie pomagali. *BielKron* 1597 330 (*Linde*)].

2. [*Zaniechanie użytkowania:* Sciendum, że między temi stawy wiele ich jest, co oprawy potrzebują: jedne odłogu, drugie pobrania, trzecie grobel podniesienia. *LustrKrak* I 227.

Szereg: »nowina, (i) odłog«: O s̄prawiániu nowiny/ jteż odłogow. *Cresc 1571 100*; A drugie [*role*] ktore przez kilka lat po orániu álbo zebrániu zboża w pokoiu leżą: tákowe też iż zá onym odleżeniem ku odnowieniu przychodzą/ á przeto też iákoby z nowu rodzaj czynią. Dla tego iedni zowią ie nowinámi/ drudzy odłogámi. *Cresc 1571 101 (Linde).*]

Synonim: nowina.

Cf **ODLEŻENIE, ODŁOGA**

ZZa